

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE

UPRAVA ZA ZAŠTITU KULTURNE BAŠTINE

Klasa: UP/I-612-08/16-06/0219

Urbroj: 532-04-01-03-02/3-16-1

Zagreb, 28. prosinca 2016.

Ministarstvo kulture na temelju članka 12. stavka 1. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara („Narodne novine“, broj 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14) i članka 20. stavaka 1. i 2. Pravilnika o obliku, sadržaju i načinu vođenja Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 89/11 i 130/13) donosi

RJEŠENJE

1.

Utvrđuje se da **vlačna kompozicija (parna lokomotiva *Jung Jungenthal 10129* i dva putnička vagona) u vlasništvu Grada Samobora**, ima svojstvo kulturnoga dobra.

2.

Za kulturno dobro iz točke 1. ovoga Rješenja utvrđuje se sljedeći sustav mjera zaštite:

- predmetno kulturno dobro imatelj je dužan držati u odgovarajućim sigurnosnim i mikroklimatskim uvjetima;
- zaštitni i drugi radovi na predmetnome kulturnom dobru mogu se poduzeti samo uz prethodno odobrenje nadležnoga tijela;
- imatelj kulturnoga dobra dužan je provoditi sve mjere zaštite koje se odnose na održavanje predmetnoga kulturnog dobra, a propiše ih nadležno tijelo;
- imatelj kulturnoga dobra dužan je o svim promjenama na predmetnom kulturnom dobru, oštećenju ili uništenju, te o nestanku ili krađi predmetnoga kulturnog dobra odmah obavijestiti nadležno tijelo;
- predmetno kulturno dobro, sukladno odredbi članka 67. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ne mogu se iznijeti iz zemlje osim uz posebno odobrenje nadležnoga tijela u slučajevima predviđenim člankom 68. istoga Zakona;
- predmetno kulturno dobro može se prodati samo pod uvjetima iz članka 36. – 40. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

3.

Predmetno kulturno dobro upisat će se u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske – Listu zaštićenih kulturnih dobara pod brojem **Z-6873**, a upis će se objaviti u „Narodnim novinama“.

4.

Žalba ne odgaga izvršenje ovoga Rješenja.

O b r a z l o ž e n j e

Vlačna kompozicija, koja se sastoji od parne lokomotive i dva putnička vagona, postavljena je u parku uz Svetonedjeljsku cestu na ulazu u grad Samobor. Zatvoreni drveni vagon za prijevoz putnika (300x970x225 cm) sa šest prozorskih osi ima natpisnu ploču koja bilježi godinu i naziv njemačkog proizvođača *Orenstein&Koppel-Arthur Koppel act. Ges. Berlin abtlg. Waggon fabrik - Spandau 1911*. Otvoreni metalni vagon za prijevoz putnika (280x1060x200 cm) nema zapisa o proizvođaču i godini.

Ova je kompozicija kolokvijalno poznata pod nazivom Samoborček, koji je postao sinonim za uskotračnu željeznicu koja je jednokolozječnom prugom širine 760 mm (za razliku od uobičajenog željezničkog kolosijeka širine 1435 mm). Taj je vlak bio glavno javno prometno sredstvo između Samobora i Zagreba u razdoblju od 16. siječnja 1901. do 31. prosinca 1979. godine, kada je ugašena zbog "nerentabilnosti". Prvi poticaji za bolju

prometnu povezanost Samobor i Zagreba uspostavljeni su 1884. godine kada je izgrađen, tada drveni, Podsusedski most preko Save. U početku je željeznički promet uglavnom bio namijenjen za prijevoz tereta pa su i kolodvori bili udaljeni od gradskih središta. Početni kolodvor bio je u ulici Božidara Adžije u Zagrebu. Do 1951. godine pruga je bila dugačka 19 km, a onda je produžena do Bregane za potrebe tada novoizgrađenog tadašnjeg Vojno-reмонтног завода, kasnije preimenovanog u "Vladimir Bakarić", danas na tlu Republike Slovenije i pretvoren u poduzetničku zonu. Do tih su godina Samoborčec vukle parne lokomotive, a prvi dizelski motorni vlak (tzv. Srebrna strijela koje je proizvodila tvornica "Janko Gredelj") pušten je u promet 29. travnja 1959. godine, te je bio jedan od prvih vlakova na svijetu kojemu su i glavni nosivi dijelovi bili izgrađeni od aluminija. U vrijeme kada je bio u funkciji, Samoborčec je bio glavno javno prometno sredstvo između Samobora i Zagreba te bio osobito omiljen među izletnicima i planinarima za pristup Samoborskom gorju, o čemu svjedoče i prizori u kulturnom filmu *Tko pjeva, zlo ne misli* (redatelj Krešo Golik, 1970.).

Istraživanjem povijesnih događaja, utvrđeno je da su vagoni bili u funkciji Samoborčeka, međutim, lokomotiva nikada nije prometovala tom željezničkom prugom, već je njezina prošlost posve drugačija, no ne i manje zanimljiva. Parna lokomotiva br. 10129 (330x540x210cm, tender, na zasićenu paru, ratna, lagana, širina kolosijeka 760 mm, zaliha ugljena 0,3 t, zaliha vode 0,8 m³) izrađena je 1944. godine u njemačkoj tvornici Arnold Jung Lokomotivfabrik Jungenthal u Kirchenu, pokrajina Porajnje-Falačka (Rheinland-Pfalz). Po završetku Drugog svjetskog rata, vlada SFRJ naručila je iz Njemačke pet parnih lokomotiva, koje su nabavljene iz spremišta njemačke vojske te dopremljene 1952. godine (dvije lokomotive u Sanski most, jedna u Foču, jedna u Teslić a za petu nije poznata lokacija). Lokomotiva koja je nabavljena za potrebe Šumarsko industrijskog poduzeća "Borja" iz Teslića, Bosna i Hercegovina, nalazi se od 1985. godine u Samoboru. S radom u Tesliću započela je kao lokomotiva broj 3, a na njoj su izvršene preinake kao što je ugradnja velikog sakupljača iskri (tzv. kobler). Kao takva je bila u uporabi do 1970-ih godina, kada je poslužila kao stacionarni kotao za toplu vodu, kupanje i centralno grijanje. Početkom 1980-ih godina su Gradske željeznice Zagreb nabavile, među ostalima, i nekadašnju ratnu lokomotivu broj 3 u Tesliću, koja je tada bila već znatno uništena i devastirana.

S tehničkog aspekta, lokomotiva je naprednija izvedba stare lokomotive brigadirskog tipa (tzv. Brigadirka) iz Prvoga svjetskoga rata. Riječ je o lokomotivi na zasićenu paru s klipnim razvodnicima, vanjskom fremom, Hallovim ručicama te s kontrautezima na osovinama. Premda je danas u dosta lošem stanju, upravo je ova lokomotiva uskog kolosijeka još jedina sačuvana lokomotiva Drugog Reicha s područja bivše SFRJ. Njezine povijesne i tehničke vrijednosti govore o značajnom objektu industrijske baštine.

Kompozicija parne lokomotive i dva vagona postavljena u parku na ulazu u grad Samobor nosi memorijalne spomeničke vrijednosti te stoji kao podsjetnik na vremena kada je imala presudnu važnost u povezivanju, do tada, teže dostupnih krajeva.

Na osnovi predočene dokumentacije i iznesenih činjenica Stručno povjerenstvo za utvrđivanje svojstva kulturnoga dobra, na sjednici održanoj 15. prosinca 2016. godine, utvrdilo je da **vlačna kompozicija (parna lokomotiva Jung Jungenthal 10129 i dva putnička vagona) u vlasništvu Grada Samobora**, ima svojstvo kulturnoga dobra u smislu članka 8. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara te se, sukladno članku 12. stavku 4. istoga Zakona, određuje upis u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske – Listu zaštićenih kulturnih dobara.

Sukladno članku 12. stavku 4. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, točkom 2. izreke ovoga Rješenja utvrđen je sustav mjera zaštite predmetnoga kulturnog dobra, a točkom 3. i obvoza upisa predmetnoga kulturnog dobra u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske – Listu zaštićenih kulturnih dobara.

Sukladno članku 12. stavku 5. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, žalba protiv ovoga Rješenja ne odgađa njegovo izvršenje.

Iz navedenih razloga riješeno je kao u izreci.

Uputa o pravnome lijeku:

Protiv ovoga Rješenja može se izjaviti žalba Povjerenstvu za žalbe pri Ministarstvu kulture u roku od 15 dana od njegova primitka. Žalba se predaje ovom tijelu neposredno ili šalje poštom preporučeno, a može se izjaviti i u zapisnik. Za žalbu se, sukladno članku 7. stavku 1. točki 19. Zakona o upravnim pristojbama („Narodne novine“, broj 8/96, 77/96, 131/97, 68/98, 66/99, 145/99, 116/00, 163/03, 17/04, 110/04, 141/04, 150/05, 153/05, 129/06, 117/07, 25/08, 60/08, 20/10, 69/10, 126/11, 112/12, 19/13, 80/13, 40/14, 69/14, 87/14 i 94/14), ne plaća upravna pristojba.

Dostaviti:

1. Grad Samobor, Trg kralja Tomislava 5, 10430 Samobor UO
2. Zagrebačka županija, Upravni odjel za prosvjetu, kulturu, šport i tehničku kulturu, Ul. grada Vukovara 72, 10000 Zagreb UO
3. Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Ulica Josipa Runjanina 2, 10000 Zagreb
 - Konzervatorski odjel u Zagrebu, Mesnička 49, 10000 Zagreb
 - Odjel za Registar kulturnih dobara, ovdje
 - Pismohrana, ovdje